

Ungdoms-
uddannelser
til flere - **ikke**
færre.

radikale

Ungdomsuddannelser til flere – ikke færre

Alle unge skal have bedre uddannelsesmuligheder fremover. Men i stedet for at omkalfatre hele uddannelsessystemet og afskære mange fra deres drømmeuddannelse, som regeringen lægger op til, vil Radikale Venstre styrke de eksisterende uddannelser. Vi vil sænke adgangskravene til gymnasierne, så de ens på alle ungdomsuddannelser, og samle de forskellige ungdomsuddannelser i attraktive, fælles campusmiljøer over hele landet.

Regeringen udfordrer to hundrede års kamp for højere uddannelsesniveau

Danmark er bygget på uddannelse. Vores personlige liv er bygget på uddannelse. I godt 200 år siden skolepligtens indførelse har brede flertal i dansk politik løbende arbejdet for at hæve uddannelsesniveauet fra generation til generation. Det er sket ud fra den grundlæggende forståelse, at uddannelse er vigtigt inden for alle områder, og at "hånd og ånd" derfor skulle tænkes og anerkendes sammen, som Grundtvig formulerede det.

Den æra er forbi. For første gang i den nyere Danmarkshistorie arbejder et bredt politisk flertal nu målrettet på at sænke det generelle uddannelsesniveau. Det sker på universiteterne, hvor der fra næste sommer skæres tusindvis af studiepladser væk, og hvor hver fjerde universitetsstuderende derudover står til at få skåret et år af deres uddannelse. Det sker på professionsuddannelserne, som regeringen også overvejer at afkorte betydeligt. Og det sker på ungdomsuddannelserne, hvor regeringen varsler højere adgangskrav til gymnasiet, som vil afskære tusindvis af unge fra at komme ind, og en stor omkalfatring af de forskellige uddannelser. Det vil opdele fremtidens unge i A-og B-hold – hvor gymnasiet og de længste videregående uddannelser i stigende grad forbeholdes dem, der kommer fra boglige hjem og bor i de større byer.

Det er vi imod.

Radikale foreslår flere og bedre uddannelsesmuligheder til alle unge

Verden bliver stadig mere kompleks og fremtiden kræver stadig mere viden. Derfor er det lige så nødvendigt som nogensinde før, at vi uddanner flere på alle niveauer og til både "hånd og ånd". Vi mangler både faglærte, velfærdsprofessionelle og højtuddannede i Danmark.

Vi løser ikke udfordringerne med manglende kompetencer og får ikke flere til at uddanne sig, ved at begrænse adgangen til uddannelse. Det siger næsten sig selv. Hvis regeringen vil hæve adgangskravene til gymnasierne, og sætter forskellige karakterkrav til "håndens" og "åndens" arbejde, vil de skabe et A- og B-hold af elever, fag og professioner. Det risikerer at øge mistrivslen, kulturkløften og karakterræset i ungdomslivet. Det vil samtidig øge frafaldet og svække rekrutteringen til de erhvervs- og professionsrettede områder, hvis mange unge kun vælger dem af nød – fordi alle andre døre er blevet lukket for dem – frem for af lyst og interesse.

Radikale Venstres uddannelsessyn handler om at frisætte den enkelte til at følge sine drømme og samtidig tage ansvar for fællesskabet. Derfor vil vi i stedet give mere lige adgang til ungdomsuddannelserne for alle unge, kæmpe mod frafald og lav faglighed, forbedre studiemiljøer og fastholde så mange uddannelsesudbud som muligt i hele landet. Vi vil forstærke uddannelserne i stedet for at omkalfatre dem. Det er vores Plan B for ungdomsuddannelserne.

Fire alvorlige udfordringer for ungdomsuddannelserne

Mere end hver ottende unge får ikke anden uddannelse end folkeskolen. Det er en falliterklæring for et af verdens rigeste samfund, der fører til færre muligheder i livet for den enkelte og et fattigere samfund for os alle. Det hænger tæt sammen med, at omkring hver sjette i dag forlader grundskolen uden at kunne læse, skrive og regne på tilstrækkeligt niveau, samtidig med at vi oplever stadig mere omfattende trivselsproblemer hos børn og unge i Danmark. Derfor bør den allervigtigste indsats for fremtidens børn og unge allerede igangsættes i tidligt i børnenes liv – i daginstitutioner, skoler og fritidshjem. Det vil Radikale Venstre snart adressere i et kommende børneudspil. Men der er også behov for at åbne Danmarks ungdomsuddannelser for flere, og gøre dem mere tilgængelige, uden at slække på de faglige krav. Her står ungdomsuddannelserne over for fire udfordringer:

A. Dårligere adgang til gymnasiet og nedgradering af erhvervsuddannelserne

Regeringen lægger op til at skærpe adgangskravene til gymnasiet og etablere en ny uddannelse uden adgangskrav. Det vil lukke døren for tusindvis af børn og unge, som drømmer om en gymnasial uddannelse. Samtidig risikerer det at cementere en negativ status for erhvervsuddannelserne – og den nye ungdomsuddannelse – som vil blive anset for "B-uddannelser" for dem, som ikke kan komme på gymnasiet. Det er dræbende for trivsel og motivation. Det risikerer at øge frafaldet og gøre andelen af unge helt uden ungdomsuddannelse større.

B. Færre gymnasier og erhvervsskoler uden for de store byer

Ungdomsuddannelserne uden for de store byer bliver stærkt udfordret i de kommende år, hvor antallet af unge falder i almindelighed og uden for byerne i særdeleshed. Det risikerer at lukke mange ungdomsuddannelser og derved gøre adgangen til dem vanskeligere. Et højere adgangskrav til gymnasiet vil forstærke denne risiko og have ødelæggende konsekvenser for den "grundlæggende infrastruktur" af ungdomsuddannelser i Danmark. Det vil især gå hårdt ud over Danmarks yderområder, drenge og indvandrere. Det vil skævvride landet og skabe splittelse.

C. Der mangler veluddannede medarbejdere på alle niveauer

Mange virksomheder og velfærdsinstitutioner har svært ved at rekruttere medarbejdere med de rette kompetencer. Lige fra sosu'er til pædagoger, it-specialister og ingeniører. Det betyder dårligere velfærd, mindre vækst og lavere

tempo i den grønne omstilling. Der er brug for flere unge ansøgere på både erhvervsuddannelser, professionshøjskoler og universiteter. Det politiske fokus bør derfor være på at få flere unge gennem en ungdomsuddannelse – ikke at betragte uddannelse som et nulsumsspil, hvor vi tvinger unge til at tage uddannelser, de ikke ønsker. Vi skal også kunne rekruttere flere talenter fra udlandet til vores uddannelser og videreuddanne flere voksne, der i dag mangler kompetencer, men har motivation for at lære nyt. Derudover skal manglen på uddannet arbejdskraft også modvirkes ved at få flere til at trække sig senere tilbage fra arbejdsmarkedet, hvis de har helbred og motivation til det.

D. Stigende mistrivsel blandt børn og unge

Alt for mange unge har trivselsproblemer på et niveau, der i sig selv kan hindre dem i at fuldføre en uddannelse. Mistrivselen præger ikke kun de gymnasiale uddannelser, men i endnu højere grad også erhvervsskolerne. I forvejen presser prøver og karakterer i folkeskolen trivslen, og højere adgangskrav til gymnasi-erne risikerer kun at forstærke dette præstationspres.

Plan B: Bedre ungdomsuddannelser med plads til alle

Radikale Venstre vil ligestille adgangen til de forskellige ungdomsuddannelser, investere i dem og samle flere af dem i fælles campusmiljøer. Det skal give alle unge adgang til attraktive uddannelsesliv, hvor hånd og ånd værdsættes lige. Det skal øge optaget på både erhvervsuddannelser og gymnasierne, gøre mere frafald til omvalg og hæve de unges trivsel.

Radikale Venstre foreslår

Danmark skal arbejde for følgende ændringer i den nuværende støtte:

1. Ens adgangskrav på 02 til alle ungdomsuddannelser

Radikale Venstre foreslår, at adgangskravene til gymnasierne sænkes til 02, som er niveauet på erhvervsuddannelserne i dag. Derved undgås opdeling af de unge i A-hold og B-hold og erhvervsskolerne side-stilles med gymnasierne.

2. Flere campusmiljøer med bedre studieliv og bæredygtige uddannelsesudbud

Radikale Venstre foreslår at investere 800 mio. kr. i at fastholde og forbedre gymnasier og erhvervsskoler i hele landet. Det skal være en modvægt til de faldende ungdomsårgange og gøre alle uddannelsesudbud lige attraktive. Midlerne fordeles mhp. at tilskynde ungdomsuddannelser og andre uddannelser til at gå sammen i campusmiljøer, som det kendes fra bl.a. Nyborg, Struer og Bornholm. Det kan både være i form af fusioner eller bindende samarbejdsmodeller, som skaber attraktive studiemiljøer, faglige fællesskaber og mulighed for lettere uddannelsesskift. U hensigtsmæssige regler, der modvirker campusdannelser, skal ændres.

3. Flere veje til erhvervsuddannelserne via nye erhvervsrettede HF-spor

Radikale Venstre foreslår at oprette nye uddannelsesspor på HF i form af HF-handel, HF-industri, HF-velfærd og HF-landbrug baseret på de gode erfaringer med HF-pakker til sundhed og politi. Linjerne skal pege ind imod de fire hovedområder på erhvervsuddannelserne og indrettes, så eleverne nemt kan fortsætte på grundforløb 2, men uden at døren derved lukkes for andre uddannelsesmuligheder. Formålsparagraffen for gymnasierne skal desuden ændres, så de

fremover både er studie- og erhvervsuddannelsesforberedende. Der skal endvidere sikres bedre individuel vejledning fra folkeskolen og ind i ungdomsuddannelserne med fokus på den enkeltes motivation.

4. Højere kvalitet og lavere frafald på erhvervsuddannelserne

Radikale Venstre foreslår at investere 650 mio. kr. ekstra i bedre undervisnings- og studiemiljø, nye værksteder og materialer, opkvalificering af undervisere og lavere frafald på erhvervsuddannelserne. Det understøttes af campusinvesteringerne og de mere erhvervsrettede HF-spor. Samlet skal det skabe et mere attraktivt ungemiljø med fx studieture, fællesfester, fælles undervisning, flere undervisningstimer mm. Samlet set forventes en ekstra investering på ca. 900 mio. kr. i erhvervsuddannelserne.

5. Højere faglighed og stærkere fællesskaber på gymnasierne

Radikale ønsker at udvikle og investere i gymnasierne for at styrke de unges foretrukne uddannelsesvalg – ikke begrænse eller beskære det. For at kunne styrke faglighed og fællesskab vil vi åbne for at udvikle gymnasierne ved at nedlægge grundforløbet. I stedet skal der skabes en ny studiestruktur, der bedre tilgodeser elevernes egne ønsker, bred almen dannelse og bedre mulighed for at kunne spore sig ind på fremtidig videreuddannelse.

Sammenhæng i uddannelsessystemet

Radikale Venstre foreslår udover forbedringer af ungdomsuddannelserne snart et ambitiøst "børneløft", der styrker dagtilbud, skoler og fritidstilbud markant. Tiende klasse og efterskoler skal fastholdes og gøres tilgængelige for flere børn og unge.

Radikale Venstre foreslår derudover at styrke de videregående uddannelser og efter/videreuddannelserne med ekstra investeringer samt at annullere regeringens kandidatafkortninger og sektordimensionering på universiteterne. Vi ønsker ligeledes at droppe de planlagte SU-besparelser, som risikerer at øge mistrivsel, præstationspres og forhindre fornuftige studieskift eller rimelige forsinkelser.

Økonomi

Investeringer

Mio. kr./år

Campus-investeringsramme til gymnasier og erhvervsskoler

800

Tilskuddet går til institutioner, der indgår i campusmiljøer med andre uddannelser samt til enkeltinstitutioner i byer, hvor campusdannelser ikke giver mening. Fordeles proportionelt med elevtal til campusinstitutionerne i fællesskab.

Højere kvalitet og mindre frafald på erhvervsskolerne

650

Midlerne skal sænke frafaldet og gøre erhvervsskolerne mere attraktive. Den konkrete fordeling og målretning afklares i fællesskab med erhvervsskoler, eksperter og relevante parter. Midlerne kan også gå til FGU, STU mv.

Mere og bedre individuel vejledning

50

I alt

1.500

Finansiering

Udspillet finansieres gennem Radikale Venstres generationskontrakt, hvor ældre bliver lidt længere på arbejdsmarkedet, så vi kan give et bedre liv videre til vores børn og unge.

Midlerne er således prioriteret i Radikale Venstres 2030-plan.

radikale **B**